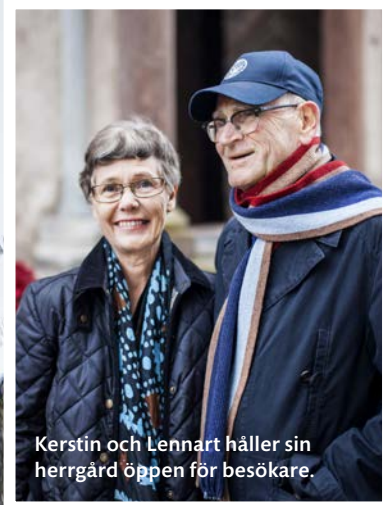

HEM TILL MUSEET!

När Kerstin och Lennart fick möjligheten att hyra karolinergården Stola tackade de ja direkt. I kontraktet ingår att de ska visa upp gården för besökare och varje år öppnar de dörrarna för över tusen nyfikna som kommer för att beundra 1700-talsmiljön.

TEXT OCH FOTO JOHN WERICH

Kerstin och Lennart håller sin herrgård öppen för besökare.

ANOR FRÅN MEDELTIDEN

HÄR BOR: Kerstin och Lennart Gustafsson.

YRKEN: Kerstin och Lennart arbetade tidigare inom Lidköpings Kommun. Nu visar de Stola för gäster och ansvarar för gårdens dagliga skötsel.

HUSET: Den nuvarande huvudbyggnaden restes av Claes Ekeblad mellan 1713 och 1719 men säteriet har anor från medeltiden.

Stolas huvudbyggnad med sitt imponerande säteritak ligger inbäddad bland hundraåriga ekar.

Den fasta inredningen i riksrådinnans kammare är skapad av rokokons fader, Carl Hårleman, och anses vara en av vårt lands bäst bevarade från tiden.

Vägen slingrar sig genom kohagar och stora ekskogar när vi närmar oss Stola Herrgård. Den välkrattade grusplanen är täckt av ett puder av snö. Vi välkomnas in genom den stora knarrande ekporten med imponerande 1700-talslås av Kerstin och Lennart Gustafsson. Den råa och kalla vintermorgonen känns långt borta när vi sätter oss ner i det varma och ombonade biblioteket och serveras rykande varmt kaffe och nybakade bullar. Här tillbringar paret mycket tid i sina bekväma fåtöljer framför den öppna spisen.

– Ja, här på bottenvåningen, där vi har vårt hem, är det varmt och skönt tack vare en ny och effektiv bergvärmeanläggning, men på övervåningen, där museet ligger finns ingen centralvärme så där är det mycket kallare, berättar Lennart.

STOLA ÄGS OCH DRIVS av en stiftelse. Det har varit öppet för allmänheten sedan stiftelsen grundades av herrgårdens siste ägare, Holger Ander, 1985. Det var han som räddade och återställde Stolas unika huvudbyggnad till dess forna glans.

Stola är första gången omnämnt 1421 i ett par akter från Vatikanarkivet i Rom rörande instiftandet av ett priorat. Herrgårdens nuvarande huvudbyggnad började dock byggas 1713 av Clas Ekeblad och byggmästare var inspektorn på Stola, en mycket duglig självlärd man vid namn Håkan Eliander, son till en enkel torpare på godset. Tillsammans >

Kerstin dukar för middag i den lilla matsalen som återställts till sitt ursprungliga 1790-talsskick.

Kaffe avnjuts gärna i Ekebladrummet med sina vackra väggfält från konstnären Johan Paschs ateljé.

Nedervåningens lilla matsal har en vacker sparsmakad rokokospisomfattning i sandsten. Kopparsticken har ramat målade direkt på stenväggen. Porträtt av Brita Horn, Stolas sista grevinna.

»Nära vännen Carl Hårleman ritade inredningen«

»Herrgårdsfrun blev
invald i Kungliga
Vetenskapsakademien«

Övervåningens imponerande matsal är husets största rum och har väggmålningar skapade av Petter Wernberg på 1720-talet.

Porslinsservisen från tyska Fürstenbergfabriken med dekor av ekblad beställdes av familjen Ekeblad på 1700-talet.

Detalj av de handmålade 1700-talstapeterna.

skapade de en elegant rosaputsad byggnad i två våningar med säteritak. Fyra kvadratiska flygelbyggnader med tälttak kompletterade gårdsrummet.

– Den första av flygarna försvann redan på 1780-talet och de övriga flyttades 1816 till Villa Giacomina, en herrgård i utkanten av Lidköping, berättar Kerstin.

De vackra rummen och inredningarna kom till tack vare byggherrens son Clas Ekeblad (d y). I sin egenskap av riksråd och sedermera kanslipresident bodde han större delen av året i Stockholm. Hans tid i huvudstaden sammanföll med återuppbygandet av det nedbrunna Stockholms slott och han kom därigenom i kontakt med slottets ledande arkitekt, Carl Hårleman, den svenska rokokons fader. Hårleman blev en nära vän och han besökte Stola vid ett antal tillfällen. Det är utan

tvekan Hårleman som ritat inredningen i några av de vackra rummen på andra våningen.

Medan Clas Ekeblad var i Stockholm var det hans driftiga, temperamentsfulla och respektingivande hustru Eva De la Gardie Ekeblad som hade ansvaret för godset. Hon styrde gården med stram hand och övervakade noga dess fogdar. Men hon reste också till Stockholm emellanåt för att besöka sin make.

DET EKEBLADSKA PALATSET i Stockholm blev omtalat för sina kulturella mottagningar och Eva De la Gardie Ekeblad var där känd som en av de få societetsdamer vars heder ansågs vara obefläckad. Benämningen fick hon av den spanske ministern markis de Puente-fuertes maka. Eva De la Gardie gick för övrigt till historien som den första kvinnan att bli invald i Kungliga Vetenskapsakademien för sin

forskning om att göra brännvin av potatis.

– Eva var en remarkabel kvinna och långt före sin tid, säger Kerstin när hon visar runt i den eleganta paradvåningen. I riksrådinnans kammare finns flera föremål som har koppling till henne som Holger Ander har identifierat och återfört till Stola.

Efter riksrådinnans rosaskimrande kammare ligger gröna förmaket med vackra väggfält med gyllene ekblad från konstnären Johan Paschs ateljé. Husets största sal är matsalen med sin imponerande takhöjd och ursprungliga väggmålningar utförda av konstnären Petter Wernberg på 1720-talet. De visar pittoreska italienska naturscener som förhållig böndernas liv och måste ha ansetts mycket moderna på sin tid. Salen används sommartid för bland annat konserter som en del av musikserien *Musik på slott och herresäten*.

– Det är roligt att huset används och att så många kan få komma hit och uppleva dessa vackra miljöer, säger Lennart, som tillsammans med Kerstin visar och guidar runt i herrgården för besökare fyra gånger i veckan sommartid. Det var precis det som Holger Ander önskade.

ANDER ÄRVDE GÅRDEN av sin far som hade köpt den i början av 1900-talet. Då hade Stola stått öde i nära ett sekel och periodvis använts som spannmålsmagasin. Herrgården var i ett så dåligt skick att den inte gick att bo i. Nödvändiga reparationer hade gjorts av den tidigare ägaren men det var först under Holgers tid som en genomgripande renovering, från källare till vind, gjordes. Rummen återställdes pietetsfullt med hjälp av antikvarier och kunniga hantverkare. >

Övervåningens sällsamsrum ligger i fil.

»I 18 år har paret hyrt Stola och de trivs utmärkt på landet«

I vita förmaket står möbler som återbördats till Stola av Holger Ander.

› Holger lade mycket tid och alla pengar han kunde på att uppbringa och återbörda föremål som än gång hade stått på Stola. Han hittade mycket på auktioner men även genom sina kontakter. Än i dag letar stiftelsen efter föremål som har historisk anknytning till Stola.

När Holger gick bort testamenterade han Stolas huvudbyggnad, inventarier och park till stiftelsen vars uppdrag är att bevara och visa gården. I styrelsen sitter representanter för Lidköpings kommun, Riksantikvarieämbetet och donatorn. De första åren efter Holgers bortgång bodde hans sambo Barbro kvar i huset och visade det för allmänheten, men när hon inte orkade längre stod styrelsen helt plötsligt utan hyresgäster. Ordföranden kände sedan tidigare till Kerstins och Lennarts kulturintresse och frågan ställdes till dem.

– Vi hade aldrig tänkt att flytta från Lidköping och undrade om vi skulle trivas på landet, berättar Kerstin.

Utan någon längre betänketid svarade de dock ja och flyttade in som hyresgäster. Det är nu 18 år sedan och de trivs utmärkt på landet. De lever på Stola enligt stiftelsens devis – bo, vårda, visa – och tycker att det är härligt att kunna dela med sig av herrgårdens intressanta historia som också de har kommit att bli en del av. □

I GRANNSKAPET

VÅRT ATT BESÖKA Rörstrand Museum med porslin från 1726, www.rorstrand-museum.se.

ÅT GOTT PÅ Terrassen i Lidköping, belägen intill Lidan, www.terrassenlidkoping.se.

HANDLA HÄR Skogsbergs Antik & Auktioner, www.skogbergasantik.com.

Det vita förmaket har fast inredning skapad av Carl Hårleman och är ett utmärkt exempel på 1700-talets sparsmakade rokoko.